

A SZEGEDI SOMOGYI KÖNYVTÁR ÁLLAPOTA 1898/99-ben.

A Somogyi könyvtár 1898/9 évi állapotáról, különösen a címztározás és rendezés előhaladásáról, az évi gyarapodásról, a használatról és egyéb viszonyairól, Reizner János a következő. könyomatban is sokszorosított jelentésben számolt be a nyilvánosság előtt:

A közművelődési palotába a 1897. évi május hóban történt beköltözés óta, a könyvtár állományának az egyes szakok és alszakok által igényelt tervszerű elhelyezése folytatott, de mint múlt évi jelentésemben is érintettem, a munkálatok ezen neme az átszámozások kényszerénél fogva huzamosb időn át fog tartani. mivel a szekrények eltérő szélességeinél fogva sok helyen az új felállítás és ezzel együtt az átszámozás elkerülhetetlen.

E mellett folytatott a címztározás, s miként előző évi jelentésemben is említém, a kisebb füzetek és nyomtatványok felvétele is megtörtént s így azon kedvező helyzetről teszek jelentést. hogy most már e nemben semmi hátralék sincs és jövőre csakis a folyó beszerzések és járulékok címztározása fog munkát adni. Ez által a könyvtár egyéb munkálatainak és feladatainak megoldására több idő és erő szentelhető.

A címztározás befejezésével szükségessé vált a címlapokat tartalmazó és már külföldben is duzzadt dobozoknak szaporítása és a címlapoknak betűsoros rendben és arányos tömegekben újra való elosztása.

Ez idő szerint tehát az alapcímlapokat tartalmazó dobozok száma 118, a szakecímlapokéi pedig változatlanul 126 maradt.

Ugy az alap- valamint a szakecímlapok száma az utaló lapokéval együtt 53,00-en felül van.

Megkezdett a lebélyegzés munkája is. A beszerzések és járulékok már kezdettől fogva veres színű bélyeggel lettek ellátva, a Somogyi féle állomány könyveire pedig kék színű bélyegek kerültek. Eddig 25 alszak van lebélyegezve, vagyis 20,000 kötet.

Az 1898. évi július 1-től a folyó évi június végeig a könyvtár beszerzési alapjának terhére eszközölt megrendelések útján a könyvtár 297 kötetből álló 152 munkával gyarapodott. Ezentúl Kossuth Lajosnak az 1878/9 évekről kelt szegedi érdekű 7 levele került birtokunkba.

A beszerzett munkák túlnyomó része műtörténelmi és művészeti szakba vágó és felettébb értékes kiadványokból áll.

Adománykép és alapítványi járulékként a könyvtár gyarapodása 164 műből álló 151 kötetre és 57 füzetre rúg.

Az összes gyarapodás ennél fogva 316 mű, 448 kötettel és 57 füzettel.

Miként a korábbi években, úgy ezúttal is adományként megkaptuk a m. tud. akadémiának, a m. kir. földtani intézetnek, a m. földtani társulatnak, a m. földrajzi társaságnak kiadványait.

Alapítványi illeték vagy tagsági díj fejében pedig beérkeztek: a m. történelmi társulatnak, a természettudományi társulatnak, a Kisfaludy társaságnak, a Szt. István társulatnak, az orsz. képző művészeti egyesületnek kiadványai. Az egyes adományzók sorából nagyobb számú és becsesebb adományaiknál fogva Szeged város tanácsát, az orsz. m. gazdasági egyesületet, a zirczi főapátságot, a m. mérnök és építész egyesületet, a földmivelésügyi m. k. ministeriumot, továbbá Hermann Ottó, dr. Horváth János, Kállay Albert, Náthli József, dr. Lőw Immanuel, Moldován Gergely és Tóth Mike neveit említhetem fel.

A könyvtár ezen gyarapodásához képest annak leltárszerű állapotát szakonként a következő táblázat tünteti fel:

Szak és alszak	A könyvtár állománya 1898 június 30-án.					
	Somogyi adom.		Városi gyarapít.		Együttesen	
	mű	kötet	mű	kötet	mű	kötet
Ösnyomtatvány (idegen és magyar)	100	109	70	78	170	187
Vallástudomány (6 alszak) ...	6683	12,085	335	430	7018	12,515
Jogtudomány (8 alszak) ...	1424	2153	898	1732	2322	3885
Államtudomány (5 alszak) ...	369	537	614	1143	983	1680
Orvostudomány (6 alszak) ...	562	967	578	846	1140	1813
Természettudomány (5 alszak)	1310	2689	1151	1734	2461	4423
Bölcsélet, neveléstudomány (3 alszak)	1937	3452	474	840	2411	4292
Történelem, földrajz (9 alszak)	4138	8794	1570	2626	5708	11,420
Nyelvészet, szépirodalom (6 alszak)	2979	6096	1555	2995	4534	9091
Vegyes (6 alszak)	691	5923	243	1333	934	7256
Hírlapok (3 alszak)	161	796	86	703	247	1499
Összesen	20354	43601	7574	14460	27928	58061

Ezúttal megjegyezni tartozom, hogy a beszerzések azon módja,

mely az utóbbi időben lett életbe léptetve, a tapasztalt késedelmességnél fogva a könyvtár érdekeire nézve hátrányos.

A múlt évi július és augusztus havi szünet alatt a könyvtárt 68-an vették igénybe és az olvasó teremnek szeptember 1-vel történt újra megnyitása óta június 30-ig a szabályok szerint megállapított délelőtti és délutáni hivatalos órák alatt a könyvtárt összesen 11,103 olvasó látogatta, kik összesen 11,408. munkát használtak. Az olvasók e létszámából a délelőtti időszakra 214, és a délután 6 óra után terjedő időszakra pedig összesen 3905 olvasó esik.

Az olvasók havi, úgy átlagos napi számát, valamint a maximális és minimális számadatokat a következő táblázat mutatja:

Év és hónap	Az olvasók száma			
	összesen	napi átlag	leg- nagyobb	leg- kisebb
			napi szám	
1898. július-augusztus	68	—	—	—
» szeptember	928	38.16	118	16
» október	1558	67.16	129	32
» november	1528	72.16	119	37
» december	1438	75.13	124	41
1899. január	1334	53.9	112	26
» február	1199	52.3	98	26
» márczius	963	45.18	81	29
» április	755	34.7	55	18
» május	699	27.24	57	6
» június	433	19.15	34	9
Összesen	11103	48.159	—	—

A könyvtárlátogatók társadalmi állásuk szerint a következőképp oszlottak meg: lelkész 25, tanár és tanító 340, tanuló 10,175, író 7, művész 75, ügyvéd 9, katona 10, törvényhatósági tisztviselő 24, államhivatalnok 90, magán hivatalnok 141, orvos 3, gyógyszerész 1, gazdálkodó 4, építész 35, kereskedő 10, magánzó 47, nő 177. A tanulók csakis a szaktanáraik részéről kijelölt műveket használhatták.

Megemlíteni tartozom, hogy a képzőművészeti egyesület által márczius hóban rendezett képkiállítás alkalmával a nagy élénkségnél fogva a könyvtárlátogatók zavarva voltak, mely körülmény a látogatás mérvére is kihatással volt.

Egyébként a könyvtárt és berendezését az elmúlt évben is vidékről igen sokan megtekintették és a felállítás úgy a czimtarozás rendszerét több keletkező intézet mintául vette.

A könyvtár bizottság az elmúlt évben összesen öt ülést tartott. Az alapító levél értelmében a könyvtár épségét biztosító revízió a bizottsági tagoknak közbejöttével a folyó évi május havában végrehajtva lett, de ezen felül a lebélyegzések alkalmával a szakokról vezetett sorszám leltár alapján az A—D szakokra nézve külön házi revízió is történt és megnyugvással jelenthetem, hogy ezen szakokba tartozó munkáknál hiányt vagy sérelmet nem tapasztaltam.

Az iktatókönyv szerint a múlt év végeig beérkezett 323 ügy, kettő kivételével mind elintéztetett, a folyó évi június 30-ig pedig 163 ügy került ellátás alá.

A járuléknapló a szakok sorszámléltára, a nyilvántartási jegyzékek, a napi statisztika, stb. pontosan vezetettek, illetőleg a gyarapodás mérvéhez képest kiegészítettek.

A köz törvényhatósági bizottság múlt évi 439. sz. határozatával a könyvtárt s ezzel kapcsolatban a muzeumot is állami felügyelet alá bocsájtotta és ezzel együtt az államsegély igénybe vételére lépéseket tett.

Miként múlt évi jelentésemben is említém, a könyvtári felügyelőség a múlt évi szünet alatt a könyvtárt és ügykezelését megvizsgálta. Jelentése alapján az országos főfelügyelőség a vallás- és közoktatásügyminiszteriumhoz intézett előterjesztésében a könyvtárról a következőket adta elő:

»Szegeden a Somogyi könyvtár mind a könyvkészletének értéke mind rendezett állapota, tervszerű gyarapodása és a látogatók nagy száma tekintetében a legelső helyet foglalja a városi könyvtárak között. A könyvtáralapító Somogyi Károly esztergomi kanonok nagylelkűségével egyenlő színvonalon áll a város bőkezűsége, melyet a közművelődésnek szentelt díszes palotában helyezett el, szakképzett, buzgó igazgató gondjaira bízott és gyarapodásáról gondoskodik. Mintául szolgálhat a könyvtár más városoknak, melyeket meggyőzhet arról is, hogy jól felszerelt olvasó teremmel rendelkező nyilvános könyvtár nagy mértékben képes felébreszteni és fokozni a tudomány és irodalom iránti érdeklődést. Erről tanúságot tesz az a tény, hogy 1897/8-ban 7090-nél többen keresték fel az olvasó termet. Ezen könyvtárral szemben más teendő nincs, mint a szegedi főügyészség területén levő nyomdák termékeit rendelkezésre bocsátani.«

Értesülésem szerint ehhez képest intézkedés történt, hogy a főügyészségi köteles példányok a könyvtárnak átadassanak. Ez úton jövőre a könyvtár óriási arányokban fog gyarapodni.

A könyvtár szervezeti és ügykezelési szabályai megállapítva mindeddig nincsenek, illetőleg az állami felügyelet szempontjából

szükséges tárgyalás és módosítás tekintetéből a bizottsághoz viszküldettek.

A könyvestermek és polczoknak letakarítása, valamint az egyes könyvek átvizsgálása a szünet alatt az A—D szakokra nézve végrehajtva lett.

Végül jelentem, hogy Lázár Béla segédkönyvtáros, anyakönyvvezetőnek kineveztetvén, 16 évi hűséges szolgálata után júl. 15-én a könyvtári teendőktől felmentetett és állásának betöltésére a pályázatot kiirattott.

A MAGYAR KIR. KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL NYILVÁNOS KÖNYVTÁRÁNAK ÉS TÉRKÉPGYŰJTEMÉNYÉNEK ÜGYKEZELÉSI ÉS HASZNÁLATI SZABÁLYZATA.

(Életbe léptetett Báró Dániel Ernő kereskedelemügyi miniszter 1898 január 2-án 8339/1897 eln. szám alatt kelt rendeletével.)

A magyar kir. központi statisztikai hivatal kebelében az 1897: XXXV. t.-cz. 4. §-a értelmében létesített nyilvános könyvtár- és térképgyűjtemény ügykezelésére és használatára vonatkozó szabályzatot — az 1890. évi október hó 2-án 3235. eln. sz. a. kelt kereskedelemügyi ministeri rendelettel megállapított könyvtári utasításnak egyidejűleg való hatályon kívül helyezésével — következőleg állapítom meg:

1. §. A magyar kir. központi statisztikai hivatal könyvtárának és térképgyűjteményének élén a könyvtárnok áll; a szükséges segéd-személyzetet a hivatal igazgatója osztja be.

Ugyancsak a hivatal igazgatója gondoskodik egy könyvtári bizottság szervezéséről s a könyvtári szakügyeket e bizottság meghallgatásával illetve javaslata szerint intézi.

2. §. A könyvtári személyzet a rendes hivatalos órák alatt a könyvtári helyiségekben köteles tartózkodni. E tekintetben elkövetett mulasztásokból eredhető károkért anyagilag felelős.

3. §. A könyvtár teljes könyvvállományának nyilvántartására a szakcsoportonkint s egy csoporton belül a szerzők vagy rendszők betűrendjében szerkesztendő katalógus szolgál. A csoportok beosztását a hivatal igazgatója határozza meg; ugyanő intézkedik a katalógusnak kellő számban való sokszorosításáról s esetleges árusításáról.

A katalógus minden tíz évben újból kiadandó.

4. §. A könyvtár állománya gyarapodhatik könyvekkel, füzetekkel, térképekkel, kéziratokkal stb.:

- a) vétel útján;
- b) csere útján;
- c) ajándék vagy hagyaték útján;

d) a magyar korona országaiban megjelenő, s az 1897. évi XXXV. t.-cz. 4. §-a alapján beszolgáltatandó könyvek köteles példányai által.